

Jan Hladík

Maliř, grafik a textilní výtvarník Jan Hladík se narodil 21. května 1927 v Praze. V letech 1942 až 1944 studoval na Státní grafické škole v Praze (prof. J. Vodrážka, prof. K. Müller), v letech 1945 až 1950 na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze (prof. A. Fišárek). Jeho raná tvorba byla ovlivněna setkáním s vrcholnými díly české a francouzské moderny; od počátku sedmdesátých let se věnuje figuře – portrétu a citaci historických výtvarných děl. Samostatně vystavuje od roku 1963, kolektivních výstav se účastní od roku 1965. Svými díly je zastoupen v řadě veřejných a soukromých sbírek v tuzemsku i v zahraničí (Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, Moravská galerie v Brně, Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích, Assotiation Pierre Pauli Lausanne, Vatikánské muzeum v Římě a další), je autorem řady textilních realizací v architektuře. V roce 1965 obdržel Cenu SČVU, v roce 1967 Čestné uznání na Expo 67 v Montrealu. Člen SČGU Hollar v Praze, výtvarného odboru Umělecké besedy v Praze a spoluzakladatel Assotiation Pierre Pauli Lausanne. Žije a pracuje v Praze.

Jan Hladík se zapsal do dějin českého výtvarného umění především jako jeden z nejvýznamnějších představitelů autorské tapiserie. Jak on, tak jeho paní Jenny dosáhli v tomto oboru proslulosti bez nadsázky světové. Jeho práce byly reprodukovány v prestižních monografiích, několikrát byl vybrán na bienále ve švýcarském Lausanne, které až do svého zániku v roce 1995 znamenalo vrcholnou událost této disciplíny. Po roce 1989 proběhlo několik významných výstav, které představily rozsáhlé výběry z tvorby obou manželů – na Pražském hradě (Cisaišská konírna, 1995), na zámku Klenová (Galerie Klatovy / Klenová, 2001) a konečně ve Veletržním paláci (Národní galerie v Praze, 2006).

Na některých z nich se objevily i Hladíkovy grafiky, které ostatně několikrát vystavoval i samostatně. Grafice se věnuje již od školních let a později těsně souvisela s jeho gobleny, ať už se to týkalo období „struktur“ nebo pozdějších figurací. Širší veřejnosti však zatím zůstaly téměř utajeny jeho obrazy, které tak nyní představuje vůbec poprvé. Nevelký dům v krásné zahradě v pražském Podolí, jenž je zároveň i společným ateliérem obou manželů, jich ukrývá desítky či přímo stovky. Dodnes zůstaly jeho soukromým hájemstvím. Ale možná to byl jeden z paradoxů osudu, který si s Janem Hladíkem několikrát zahrál, neboť on sám se od svých výtvarných počátků v druhé půli 40. let dlouho považoval především za malíře. Již na Střední grafické škole (1942 – 44) v Praze oslňoval virtuózním zvládnutím kresby, což ho ještě před jejím dokončením přivedlo ke studiu na pražské Uměleckoprůmyslové škole. Naše druhé významné výtvarné učiliště tehdy ještě nemělo vysokoškolský statut, díky tomu však za války uniklo uzavření. Získalo jej hned po osvobození, kdy se z něj rychle stala rovnocenná protiváha akademie s četnými obory volné tvorby a vynikajícími osobnostmi meziválečné avantgardy v profesorském sboru. Jména jako Bauch, Tichý, Wagner, Filla, Štefan či Kybal hovoří sama za sebe. Patřil mezi ně i Alois Fišárek, u něhož Jan i Jenny Hladíkoví studovali. Fišárek, předválečný člen Mánesa, který zde vedl ateliér užité malby se zvláštním zaměřením na textilní umění, byl solidní, ovšem nikterak výbojný malíř. Navazoval na modernistické proudy od Cézanna po plošný kubismus, nebyl však natolik silnou osobností, aby odolal tlakům doby. V 50. letech zcela vyhověl požadovanému realismu, i když zde alespoň vychází z pevné cézanovské formy, nikoliv z mělkého impresionismu. A ani později v letech 60. a 70. se jeho tvorba nikterak nevyvíjela z oficiální bezbarvé produkce. Hladíkoví však na něj vzpomínají v dobrém. Janu Hladíkoví dokonce svého času pomohl v těžkém údobí poté, co byl propuštěn z vojenské služby u „pětádků“, kde skončil jako potomek předúnorových kapitalistů. Fišárek mu tehdy zajistil statut výtvarníka na volné noze, což tehdy vůbec nebylo samozřejmé.

U Fišárka se Jan Hladík poprvé ocitl v blízkosti textilní tvorby, k níž však tehdy ještě vůbec netíhl; s vlastními gobleny začal až na samém konci let padesátých. Ale lze se domnívat, že kdyby se nedostal k Fišárkovi, a tím i do okruhu textilních výtvarníků, jeho vývoj by asi směřoval k čisté malbě. Už na střední škole jej totiž zasáhl důležitý zážitek, když mu spolužák Mikuláš Medek, s nímž se přátelil, přinesl monografii Bohumila Kubišty. A Kubišta jej, stejně jako mnohé před ním i po něm, zcela uhranul. Začal malovat v kubistickém stylu, právě prostřednictvím Kubišty si ujasňoval a ověřoval základní zákonitosti kompoziční výstavby. S touto první větší skupinou obrazů se však na této výstavě nesetkáme.

V 50. letech přichází dlouhá pauza. K malbě se vrací až na jejích konci, kdy se postupně dostává z krize, způsobené politickou perzekucí a celkovou životní deziluzí, vyvolanou tehdejšími poměry. První obrazy jsou datovány rokem 1959 a v systematické tvorbě pak pokračuje až hluboko do let sedmdesátých. Svými obrazy se Jan Hladík vřazuje do širšího proudu výtvarníků, kterému se přednedávnm dostalo možná až příliš dehonestujícího označení *krokový modernismus*. Celá generace výtvarníků se v té době snažila vybědnout z bezduchého realismu navázáním na předválečné směry. Zakládají se první skupiny (Máj, Trasa, M57), na jejichž výstavách se tento druh tvorby poprvé objevuje. Je pravdou, že vývoj ve světě už byl jinde a plně ho nedostihla ani o něco pozdější materiálová abstrakce, ovšem zdejší situace nedovolila tento mezistupeň přeskočít. U Jana Hladíka zprvu najdeme kubisující stylizaci tvaru, zejména lidské figury. V roce 1963 přichází s malbou v barevných plochách a rafinovaných kompozicích, později se objevuje drsnější přístup, navazující na aktuální podněty expresivního neoprimittivismu. K některým obrazům najdeme paralelu v díle Paula Kleea, a to jak pojetím obrazu jako fantaskní skutečnosti, zabydlené podivuhodnými bytostmi, tak i některými formálními znaky – koloritem nebo členěním obrazu do malých plošek, které se u Kleea často objevuje. Je zajímavé, že v malbě nejsou zastoupeny struktury, kterým se pak věnoval ve svých grafikách a následně je převáděl do svých gobelínů. Všechny obrazy vyznačuje vysoká malířská kultura, uměřená kompoziční a barevná výstavba.

Malířská tvorba Jana Hladíka představuje dosud nedocenenou kvalitu českého umění. Nešla v prvních řadách progresivních tendencí – na to autorova povaha není stavěná, jak konečkonců dokládá i příklon k tapiserii, asi časově nejnáročnější a nejpomalejší výtvarné disciplíně. Přesto jsou jeho obrazy doklady dobové malby té nejvyšší úrovně a rozhodně si nezaslouží, aby byly ukryty pouze v autorově domácím depozitáři.

Marcel Fišer

Galerie Magna, Bieblova 3, 702 00 Ostrava / výstava potrvá od 14.11.2007 do 4.1.2008

Tento projekt je realizován za finanční podpory statutárního města Ostravy a Městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz

Barevné zvíře, 1961, olej na plátně, 62 x 50 cm